

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546, หน้า 1) การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการที่จะสร้างสรรค์และ พัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสนองตอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนโดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและมีปัญหาเกี่ยวกับกำลังคนที่จะตอบสนองนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมาก อันสืบเนื่องมาจากระบบและวิธีการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถสร้างและกระจายโอกาส รวมทั้งคุณภาพการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ผ่านมาและการก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ดังนั้นระบบการศึกษาของประเทศไทยจึงถูกท้าทายจากแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมค่อนข้างมาก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543, หน้า 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ระบุว่าการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง คือ การศึกษาในระบบที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการจัดการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ส่วนการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543, หน้า 9) ความสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการพัฒนาประเทศ คือ การที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ

ที่จะสนองตอบต่อความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและทั่วถึงมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะสร้างวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหาได้โดยง่ายสำหรับประชาชนทั่วไป (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543, หน้า 1) พระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต) กล่าวว่า “มนุษย์จะมีชีวิตที่ดีที่มีประโยชน์ก็จะต้องฝึก ต้องเรียนรู้ การเรียนรู้ การฝึกฝนพัฒนานี้เป็นความพิเศษของมนุษย์ มนุษย์ที่ฝึกตนหรือมีการเรียนรู้ จึงเปลี่ยนแปลงไปและทำให้โลกเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย (กรมวิชาการ, 2545, หน้า, 12)

การศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนในชาติจำเป็นต้องได้รับการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และการศึกษายังเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเจริญแก่ประเทศชาติ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์มีพัฒนาการตลอดช่วงชีวิต ทั้งยังเป็นการวางรากฐานของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด พัฒนาศักยภาพทั้งร่างกายและจิตใจ และขีดความสามารถที่พร้อมจะดำรงชีพและประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบันเพื่อแข่งขันกับนานาชาติประเทศ ประกอบกับในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเปิดประตูสู่ประเทศประชาคมอาเซียน ดังนั้นการศึกษาไทยในปัจจุบันจึงต้องเป็นการเตรียมคนไทยให้มีคุณภาพพร้อมที่จะแข่งขันกับนานาชาติประเทศ เพื่อนำสังคมไทยให้ก้าวสู่โลกยุคใหม่อย่างมั่นคงและเป็นสังคมที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นในการพัฒนาสังคมอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการพัฒนาสภาพทางร่างกาย ทางจิตใจ และความรู้สึกรักของมนุษย์ ในการดำเนินกิจการใด ๆ จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงนั้น ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญที่สุดเพราะถึงแม้ว่าทรัพยากรอื่น ๆ จะดีเพียงไร ทรัพยากรเหล่านั้นจะไร้ค่าไม่สามารถสร้างประโยชน์หากว่าทรัพยากรมนุษย์ไม่มีคุณภาพ เมื่อเป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนามนุษย์เป็นพื้นฐานของการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ทั้งมวล การพัฒนามนุษย์เป็นงานที่ละเอียดอ่อนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะมนุษย์มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์

มีความรู้สึก มนุษย์จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ รวมถึงการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยการส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้รู้จักตนเองรู้จักชีวิตและเข้าใจสังคม มีความสามารถในการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การศึกษาที่ดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความสมดุลกลมกลืนกับการพัฒนามนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี คุณลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการบริหาร ของผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

นโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับกระแสสังคมในยุคปัจจุบัน เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้คนไทยทุกคนอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) และมีความสามารถในการกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุด ในการนำหลักการและนโยบายของการจัดการศึกษาดังกล่าวไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรมและมีคุณภาพ การจัดการศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่นั้น สิปพนนท์ เกตุทัต (2545, หน้า 5) กล่าวว่า คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการและการดำเนินการของโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สัมผัสกับตัวนักเรียนผู้รับการศึกษาโดยตรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 7) มาตราที่ 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการศึกษานั้น องค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในอันดับต้น ๆ คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนที่มีผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำและเป็นกุญแจสำคัญของการที่จะเป็นผู้ बदลให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถ้าองค์กรหรือหน่วยงานใดปราศจากผู้นำแล้ว องค์กรหรือหน่วยงานนั้นจะขาดเข็มทิศนำทางไปสู่ความสำเร็จ และพฤติกรรมที่ผู้บริหารได้แสดงออกกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารด้วยความพึงพอใจ เพราะความพึงพอใจใน

การปฏิบัติงานของบุคลากรย่อมทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ นั่นคือ ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มนุษย์จะเป็นบุคคลที่มี ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้นั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการคือผู้บริหารโรงเรียน (คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 11)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีโรงเรียนทั้งสิ้นจำนวน 118 โรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เมื่อพิจารณาถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ของนักเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยรวมแล้ว บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดมาจากการปฏิบัติงานของผู้สถานศึกษาเอง ซึ่งเกี่ยวข้องถึงภาวะผู้นำที่ยังขาดการ สนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การประพฤติปฏิบัติตนที่ยังขาดการวางแผนที่ดี มอบหมายงาน ไม่ชัดเจน ขาดการนิเทศติดตามประเมินผล บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนส่งเสริม และพัฒนาค่อนข้างน้อย ขาดการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายในตนเอง ขาดการพัฒนาและ ส่งเสริมให้ผู้ตามค้นพบความสามารถของตนเองและใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการปฏิบัติงานตลอดทั้งยังขาดการกระจายอำนาจทางการบริหารงานอย่างทั่วถึง จากสภาพปัญหา ดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำเหนือผู้นำและการแนะแนวทาง ให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อทุกฝ่ายและส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2550) จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำ เหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี คุณภาพใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และยังใช้เป็นข้อสนเทศในการสรรหาผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่ง บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

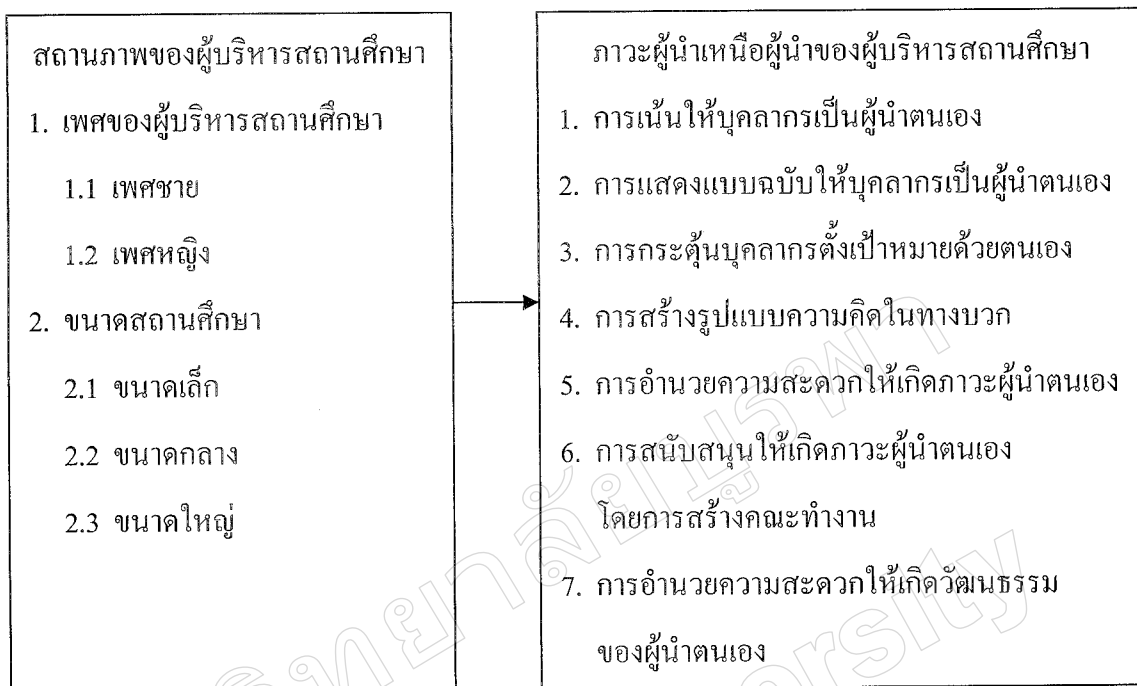
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ซึ่งเน้นกระบวนการของผู้นำ 7 ด้าน คือ 1) การเน้นให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นบุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง โดยศึกษาจากความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา และวุฒิการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ตามแนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำ 7 ด้าน ดังนี้ 1) การเน้นให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นบุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำนวน 118 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 118 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำนวน 118 โรงเรียน เทียบสัดส่วนตามกลุ่มประชากร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 41) ได้จำนวนทั้งสิ้น 100 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1 เพศของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2 ขนาดสถานศึกษา

3.2.1 ขนาดเล็ก

3.2.2 ขนาดกลาง

3.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ประกอบด้วย

3.2.1 การเน้นให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง

3.2.2 การแสดงแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง

3.2.3 การกระตุ้นบุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง

3.2.4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก

3.2.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง

3.2.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างผลงาน

3.2.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระทำให้ข้าราชการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ที่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏ สามารถกระตุ้นให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติตามและเป็นผู้นำตนเองได้ วัดได้จากแบบผู้บริหารในด้านต่อไปนี้

1.1 การเน้นให้นักลาคกรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรม การบริหารที่ได้ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักลาคกรได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดง ออกเป็นให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมแนะนำนักลาคกรถึงวิธีการกำหนดขอบข่ายและมาตรฐาน ของการปฏิบัติงานให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มอบหมายงานและอำนาจหน้าที่ อย่างเป็นระบบพัฒนานักลาคกรให้มีความเข้าใจเพิ่มความรับผิดชอบและเปิดโอกาสให้ได้ใช้ ความริเริ่ม สามารถนำข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้ถูกต้องรวมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายและ แนวทางปฏิบัติงานด้วย

1.2 การแสดงแบบฉบับให้นักลาคกรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหาร มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือในหน่วยงานพร้อมที่จะส่งเสริมให้นักลาคกร ได้นำไปเป็นแบบฉบับในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและยังเป็นอย่างในการเป็นผู้นำ บุคคลอื่นต่อไปในกระบวนการของผู้บริหารที่มีพฤติกรรมที่เป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง โดยมี อิทธิพลต่อบุคคลด้วยการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติในสิ่งที่ดีโดยการแสดงออก แนะนำส่งเสริม ให้นักลาคกรเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่ดี มีระเบียบ วินัย และส่งเสริมให้ แสดงถึงความรู้ ความสามารถ มีความคิด มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

1.3 การกระตุ้นนักลาคกรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหาร มีพฤติกรรมที่ กระตุ้นสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือให้นักลาคกรในหน่วยงานสามารถตั้งเป้าหมาย ด้วยตนเองได้ นักลาคกรเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายของโรงเรียน เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ทำให้นักลาคกร มีความเชื่อมั่นต่อตนเองและงาน มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ สามารถสร้างความคาดหวังให้กับตนเอง และหน่วยงาน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

1.4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารมีพฤติกรรมที่มีศิลปะหรือความสามารถของคนที่กระตุ้นและ ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริม ให้นักลาคกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดที่สร้างสรรค์ มีความคิดที่ดี มีเจตคติในทางที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเข้าใจถึงปัญหาและมีแนวทางแก้ไขปัญหามีเหตุผล และสามารถให้นักลาคกรได้นำความคิดและเทคนิคใหม่ ๆ มาปฏิบัติ และสามารถปรับตัวเข้ากับ บุคคลอื่นได้ดี และมีการแสดงออกถึงการที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ คิดกำหนด โครงการใหม่ ๆ และพร้อมที่จะทำงานให้สำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

1.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหาร มีพฤติกรรมในการช่วยเหลือส่งเสริม ให้นักลาคกรมีความสามารถเพื่อจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อ ผู้ร่วมงาน ในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นต้องมุ่งพัฒนานักลาคกรตามความต้องการและความสนใจ สนับสนุนให้ได้รับโอกาสพัฒนางาน นับว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำหรือผู้บริหารพยายามสร้าง

ผู้นำรุ่นใหม่ เพราะเป็นการช่วยเหลือให้บุคลากรจัดการบริหารตนเอง พัฒนาตนเองตามความต้องการและความสนใจ สร้างความพึงพอใจ เป็นผู้ที่มึนคิดปะในการดำเนินหรือดิชมบุคลากร ผู้บริหารพร้อมที่จะเดินเคียงคู่บุคลากร ผู้นำหรือผู้บริหารดำเนินการโดยอำนวยความสะดวก ฝึนฝำอุปสรรคไปอย่างไม่หยุดนึ่ง จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายและเมื่อถึงเส้นชัยแล้วก็ควรให้รางวัล แก่บุคลากร เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ที่บุคลากรมีความสามารถให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน และใช้ความสามารถได้เต็มศักยภาพ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

1.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนา ตนเองและสร้างคณะทำงานและ ให้คำปรึกษาเพื่อระดมความคิดระหว่างผู้ร่วมงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และความคิดสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานในกระบวนการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนและส่งเสริม บุคลากรให้มีการพัฒนางานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

1.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้นำ หรือผู้บริหารมีพฤติกรรมในเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ การยอมรับให้ความไว้วางใจโดยการมอบหมายกระจายอำนาจ โดยให้บุคลากรทุกคนได้รู้จัก บทบาทและหน้าที่ของตนเองและขณะเดียวกันผู้บริหารมีความเข้าถึงความหลากหลายของบุคลากร และสร้างความพึงพอใจ สร้างระบบความคิดให้บุคลากรเกิดความรักความศรัทธา ความภาคภูมิใจ ความประทับใจความผูกพันต่อหน่วยงาน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

3. ข้าราชการครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

4. เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระของ เขต 1 แบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาด ของสถานศึกษาประกอบด้วย

5.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง มีจำนวนนักเรียน 1 - 120 คน

5.2 สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง มีจำนวนนักเรียน 121 - 300 คน

5.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 หมายถึง องค์การทางการศึกษา ที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 มาตราที่ 33 วรรคสอง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของ สภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดระยอง ประกอบด้วย 5 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านฉาง อำเภอบ้านค่าย อำเภอนิคมน้ำพอง และอำเภอปลวกแดง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University